

ZMENY ÚČTOVNÉHO ZOBRAZENIA FINANČNÉHO PRENÁJMU V ÚČTOVNÍCTVE OD 1.1.2014

Changes in accounting presentation of financial leasing in accounting from 1.1.2014

Renáta Szászová – Marek Szász

Finančný prenájom v súčasnosti predstavuje významný spôsob obstarania dlhodobého hmotného majetku. Účtovnej jednotke umožňuje rozloženie zaťaženia svojich peňažných tokov na podstatnú dobu životnosti tohto majetku, čo môže výrazne eliminovať rôzne druhy podnikateľských rizík, predovšetkým riziko likvidity. Z právneho hľadiska ide o zmluvu medzi prenajímateľom a nájomcom s dojednaným právom kúpy prenajatej veci za dohodnuté platby počas dohodnutej doby nájmu tohto majetku. Prenajímateľ obstará predmet finančného prenájomu, ktorý následne odovzdá nájomcovi, ktorý bude splácať dohodnuté platby (splátky). Súčasťou dohodnutých platieb je aj kúpna cena, za ktorú na konci dohodnutej doby finančného prenájomu majetku prechádza vlastnícke právo k prenajatému majetku z prenajímateľa na nájomcu ako aj istina, úroky, poistenie majetku resp. daň z pridanej hodnoty.

Finančný prenájom z účtovného hľadiska upravuje §30a Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len Postupy účtovania). Podľa tejto právnej normy istinou u prenajímateľa rozumieme celkovú sumu dohodnutých platieb zníženú o nerealizované finančné výnosy, pričom nerealizovanými finančnými výnosmi sú budúce finančné výnosy vypočítané prenajímateľom (napríklad metódou efektívnej úrokovej miery alebo metódou prírastkovej výpožičkovej úrokovej miery). Istinou u nájomcu je celková suma dohodnutých platieb znížená o nerealizované finančné náklady (budúce finančné náklady, ktoré sú u prenajímateľa nerealizovanými budúcimi výnosmi), pričom suma istiny u nájomcu sa rovná sume istiny u prenajímateľa. Jednotlivé dohodnuté platby sú súčasťou zmluvy resp. sú uvedené ako splátkový kalendár, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy.

Podľa § 30a postupov účtovania sa v deň odovzdania majetku nájomcovi v účtovníctve prenajímateľa účtuje na ľarchu účtu 374 – Pohľadávky z nájmu istina u prenajímateľa so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu účtovej triedy 6 – Výnosy (vo väčšine

případov 604 – Tržby z predaja tovaru). Vyradenie prenajatého majetku z účtovníctva prenajímateľa sa účtuje na ťarchu príslušného účtu nákladov so súvzťažným zápisom v prospech príslušného účtu majetku. Prijatie majetku nájomcom sa v účtovníctve nájomcu účtuje v deň prijatia majetku na ťarchu príslušného účtu majetku (konkrétne sa používa účet 042 - Obstaranie dlhodobého hmotného majetku) v ocenení rovnajúcom sa istine u nájomcu so súvzťažným zápisom v prospech účtu 474 – Závázky z nájmu. Náklady súvisiace s obstaraním predmetu finančného prenájmu sa účtujú na ťarchu účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku so súvzťažným zápisom v prospech účtu 321 – Dodávatelia alebo 379 – Iné závázky resp. 211 – Pokladnica ak sa platba uskutočnila v hotovosti.

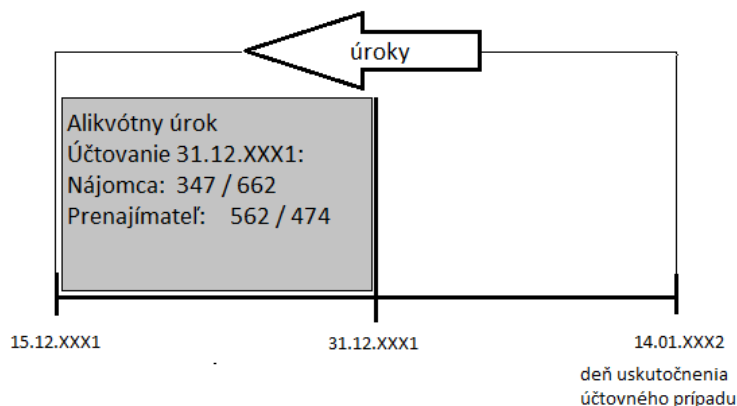
V deň splatnosti dohodnutých platieb sa v účtovníctve prenajímateľa účtuje na ťarchu účtu 374 – Pohľadávky z nájmu splatný finančný výnos so súvzťažným zápisom v prospech účtu 662 – Úroky ako aj daňová povinnosť s titulu dane z pridanej hodnoty, ktorá sa zaúčtuje na ťarchu účtu 374 – Pohľadávky z nájmu so súvzťažným zápisom v prospech účtu 343 – Daň z pridanej hodnoty, nakoľko deň splatnosti dohodnutých platieb sa považuje za deň vzniku daňovej povinnosti. Obdobne v deň splatnosti dohodnutých platieb sa v účtovníctve nájomcu účtuje splatný finančný náklad v prospech účtu 474 – Závázky z nájmu so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 562 – Úroky ako aj daň z pridanej hodnoty, ktorá sa zaúčtuje v prospech účtu 474 – Závázky z nájmu so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 343 – Daň z pridanej hodnoty. V prípade ak súčasťou dohodnutej platby (splátky) je aj poistenie predmetu finančného prenájmu nájomca účtuje v prospech účtu 474 – Závázky z nájmu so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 548 - Ostatné náklady na hospodársku činnosť.

V praxi sa stretávame s dvoma spôsobmi účtovania skutočností vyplývajúcich z finančného prenájmu, ktoré nastanú ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Určiť spôsob platenia finančného prenájmu sa dá najjednoduchšie zo splátkového kalendáru. V prípade ak pri prevzatí predmetu finančného prenájmu nájomcom sa platí len tzv. prvá zvýšená splátka, ostatné dohodnuté platby (t.j. riadne splátky) sa budú platiť až na konci jednotlivých dohodnutých období, ktorými sú spravidla jednotlivé mesiace alebo štvrťroky (ďalej len prenájom platený pozadu).

V tomto prípade sa v účtovníctve prenajímateľa účtuje na ťarchu účtu 374 – Pohľadávky z nájmu finančný výnos pripadajúci na obdobie od posledného dňa splatnosti dohodnutých platieb do dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka so súvzťažným zápisom v prospech účtu 662 – Úroky. Obdobne ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa v účtovníctve nájomcu účtuje v prospech účtu 474 – Závázky z nájmu finančný náklad

pripadajúci na obdobie od posledného dňa splatnosti dohodnutých platieb do dňa, ku ktorému sa zostavuje účtovná zvierka, so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 562 – Úroky ako to uvdzame v nasledujúcej schéme.

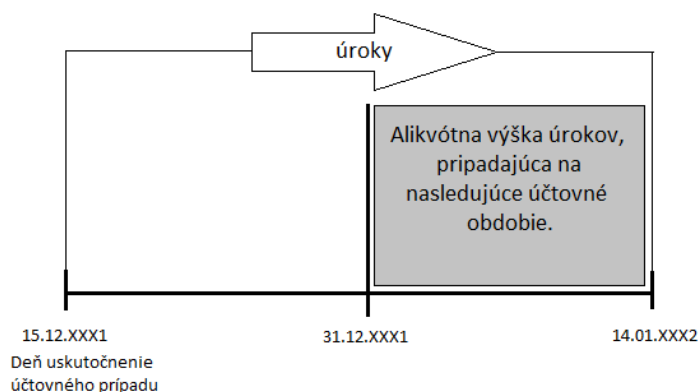
Schéma č.1

V prípade ak pri prevzatí predmetu finančného prenájmu nájomcom sa platí nie len prvá zvýšená splátka ale aj prvá riadna splátka, dohodnuté platby (splátky) sa budú platiť na začiatku dohodnutého obdobia (ďalej len prenájom platený vopred).

V tomto prípade do 31.12.2013 musel nájomca zaúčtovať alikvótnu časť finančného výnosu na ľarchu účtu 384 – Výnosy budúcich období so súvzťažným zápisom v prospech účtu 662 – Úroky a obdobne prenajímateľ alikvótnu časť finančného nákladu na ľarchu účtu 552 – Úroky so súvzťažným zápisom v prospech účtu 381 – Náklady budúcich období.

Schéma č.2

Novelou Zákona č.431/2002 Z.z. o účetnictví v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o účetnictví) sa od 1.1.2014 na účtoch časového rozlišenia sa neúčtuje, ak ide o nevýznamné sumy výnosov a nákladov a zároveň ide o každoročne sa opakujúce plnenia, napríklad náklady na telefónne poplatky, poplatky za odpad, predplatné. Zákon o účetnictví neuvádza konkrétne prípad finančného prenájmu ako prípad kedy sa neúčtuje na účtoch časového rozlišovania, avšak táto skutočnosť napĺňa požiadavky zákona, keďže doba trvania finančného prenájmu je minimálne 36 mesiacov alebo 60% životnosti dlhodobého hmotného majetku (opakuje sa počas celej doby trvania finančného prenájmu) a výška časovo rozlišovaných úrokov je vo väčšine prípadov nevýznamná.

Účtovná jednotka v prípade finančného prenájmu plateného pozadu bude musieť aj po novele zákona o účetnictví postupovať rovnakým spôsobom, nakoľko v tomto prípade sa neúčtuje na účtoch časového rozlišovania, ale sa upresňuje výška pohľadávky resp. záväzku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

V prípade finančného prenájmu plateného vopred sa účtovná jednotka môže rozhodnúť, či alikvótnu čiastku úrokov bude považovať za významnú položku, a potom bude postupovať ako doteraz, resp. alikvótnu čiastku úrokov bude považovať za nevýznamnú položku, a potom ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka nebude účtovať časové rozlíšenie. Je na zvážení účtovnej jednotky či výška týchto úrokov neovplyvní vypovedaciu schopnosť účtovnej závierky. Napríklad ak nájomca má niekoľko zmlúv o finančnom prenájme je vysoko pravdepodobné, že úroky budú nevýznamnou položkou avšak z pohľadu prenajímateľa (napr. lízingová spoločnosť), ktorý má uzavretých podstatne viac zmlúv o finančnom prenájme v absolútnej hodnote výška týchto úrokov môže byť podstatne vyššia. Prenajímateľ v tomto prípade musí zvážiť aký dopad bude mať prípadné nevykázanie časového rozlišovania na vypovedaciu schopnosť účtovnej závierky.

Abstrakt

Finančný prenájom predstavuje jeden zo spôsobov obstarania dlhodobého hmotného majetku. Do 31.12.2013 bolo súčasťou jeho účtovného zobrazenia aj účtovanie o časovom rozlišovaní nákladov, resp. výnosov. Na základe novely zákona o účetnictví, platnej od 1.1.2014 účtovná jednotka nemusí používať účty časového rozlišovania v prípade ak ide o opakujúce sa plnenia a suma časového rozlišovania nie je významná.

Klíčová slova: finančný prenájom, časové rozlišovanie, významnosť

Summary

Financial leasing is one way of acquisition of property. To 31.12.2013 was part of an accounting view and the accounting for accrued expenses, respectively. income. Based on an amendment to the Accounting Act, in force since 1.1.2014 entity may not use accounts accruing in the case if it is a repeated performance and the amount of time the distinction is not significant.

Key words: financial leasing, accrual concept, relevance

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] SOUKUPOVÁ, Božena - ŠLOSÁROVÁ, Anna - ŠLOSÁR, Rudolf - JUHÁSZOVÁ, Zuzana - KRIŠKOVÁ, Petra - SZÁSZ, Marek - MATEÁŠOVÁ, Martina. Účtovníctvo vo finančnom riadení. Bratislava : SÚVAHA, 2008. 300 s. ISBN 978-80-89265-08-4
- [2] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [3] Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov,
- [4] <http://www.finance.gov.sk>

Kontakt

Renáta Szászová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 766, renataszaszova@gmail.com

Marek Szász, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 766, marek.szasz@avr-sr.sk